

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. v. sárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr.,
krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bérletjéig. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, máj. 23-án 1862.

(D) Lapunk mai számában közreadjuk a szász nemzeti egyetem feliratát a f. k. f. kormányzékhez.

Olvasóink méltányolni fogják azon tudva levő okokat, melyek gátolnak abban, hogy formulázott és taglalt nézetünket fejtegethessük ezen felirat felett, melynek törvényen alapult felfogását osztjuk, habár midőn rá emlékezzünk azon okmányra, melynek érvényességre juttatása végett ezen felirat a hazai törvényekre támaszkodik, egy egész raja a gondolatoknak rohan meg; és hajlandók volnánk fejtegetésekbe bocsátkozni, s úgy éreznék, hogy a kormányzékhez irt repaentatióból teljes sikerrel mérlegelhetők, a hetes bizottmány munkálata alapján Ő Felségéhez intézett repaentatio jogi természetét és horderejét.

A helyett azonban, hogy saját véleményünket fejtegetnők, czélszerűnek látjuk itt egy kis összeállítást tártni olvasóink elé, és magokat a nyilvános adatokat mutatni fel egyes vonatkozó részleteikben, mint a miknek összeállítása senkinek praejudiciumára nem lehet.

Azt mondja a kormányzékhez intézett felirat: „A magyar királyságtól hivatva jöttek a szászok ez országba. Küldetésük volt a koronát védeni” (természetesen a magyar királyi koronát s annak jogait). Ez igen szép küldetés, és mi csak örvendünk azon, ha az universitas e küldetés fölemlgetése által, örök köteleességérzetét vallja be.

Az Ő Felségéhez intézett martius 29-iki hetes bizottmány feliratában pedig ez van: „Erdély önálló, minden más országtól független alkatrésze az elválaszthatlan s megoszthatlan ausztriai összes monarchiának, s az is marad.”

És mindjárt az ez utáni pont alatt az van, hogy Erdély jogviszonyait csak az államtanács (Reichsrath) változtathatja.

A felső kir. főkörmányszékhez intézett felirat a nemzetrendi jogot fejtegetvén kiemeli, hogy a szász nemzet annyira önálló volt, hogy saját pecséttel is bírt, s csak oly törvény vált az országra nézve kötelező erejűvé, mit mind a három nemzet pecsétjével megerősítettek; más törvény az országot nem kötelezte, sőt most midőn a kir. kormányzék a jegyzőkönyvek felküldése iránti rendeletet egy 1796. septemb. 30-iki királyi leiratra való hivatkozással indokolja, a nemesis universitas feliratában hatalmasan csatlakozik a régi és mostani magyar ellenzék azon nézetéhez, hogy ez országot patensek által kormányozni nem lehet, hogy Ő Felsége az elégtévő hatalmat csak is törvényeink, országgyűlésünkön hozott, fölségileg megerősített, s a három nemzet pecsétjével megpecsételt törvényeink értelmében gyakorolhatja.

„Az erdélyi államjog — így ír az universitas most a kormányzékhez — fenntartván az 1791. 8-ik törvényezik azon elvét: „Executiva potestate per suam majestatem in sensu legum exercenda” csak oly rendeleteket tart jogérvényeseknek, melyek az ország törvényeivel öszhangzásban állanak.”

E szerint a szász universitas azon uralkodói rendeletet nem ismeri törvényszerűleg kötelezőnek, mely a jegyzőkönyvek felküldését rendeli meg. Kérdésén kívül a szász universitas jegyzőkönyve kérdésének fontosságánál sokkal kisebb fontosságú dolog lehet az ottani nézetek szerint az országgyűlésnek magának kérdése, mert ezt az universitas éppen kérve kéri, hogy rendeletileg alakíttassék újból.

Ez van ugyanis az Ő Felségéhez intézett mart. 29-iki feliratban.

„Nem marad egyéb hátra, mint az erdélyi országgyűlés összealkotását rendeletileg intézni el.”

És hogy ezen rendeletet a szász universitas mennyire „sensu legum” kívánja összeállítani, kitűnik abból, hogy az országgyűlés régi alakját és elemeit egészen megváltoztatni kéri a mart. 29-diki feliratban; indítványozván ezen rendelt országgyűlés tagjainul a főpapokat, a nagy földbirtok aránylagosan

választott képviselőit, a községek képviselőit és a városok s iparos helységek követeit.

Itt a szász nemzet egyeteme a mellett, hogy az országgyűlést magát rendeletileg kívánja létesíteni, mely rendelet jogátul fönnbenn annyit sem enged meg, hogy az universitas jegyzőkönyvét az uralkodóhoz fölrendelhessék: egy más elvet állít fel, mely azon egész municipalis joggal ellenkezik, mit fönnbenn a szász nemzet autonomiájára nézve oly erősen védelmez.

Mert eddig az országgyűlés állott a nagy birtok királyilag meghívott képviselőiből, és az autonomiával bíró megyék és városok képviselőiből; most a szász terv választó rétegekről elmélkedik, és így, hol van a municipiumok autonomiája? Mit fog keresni a fundus regius és a székely grófság pecsétje azon országgyűlésen, hol csak főpapok, nagy urak, polgárok és községek képviselői ülnek, minden tekintet nélkül a területek vagy megyék jogára? És midőn már egyszer Ő Felsége kiadta az országgyűlés összehívása körüli rendeletét, s abban legalább az 1848 előtti törvények alapvonásait legmagasb figyelmére méltatta, hogyan indítványozhat azon egyetem minden régebbi és újabb törvényeinkkel tökéletesen ellenkező országgyűlést, mely egyetem éppen ezen indítványa felküldését sürgető feliratában azt írja most a kormányzéknek, hogy az 1796-ki udvari leirat nem kötelező, mert csak oly rendelet érvényes, a mely a hazai törvényekkel öszhangzó, s erre nézve idézi is az egyetem az 1791-ki 8-dik t.-czikk ezen tételét: „executiva potestate per suam majestatem in sensu legum exercenda”, és az 1810 jul. 6-kán kelt királyi leirat ezen tételét: „Guberniales ordinationes eas solum fideles nostri status et ordines intelligent, quae legibus patriis conformes sunt, licet hoc ipsum haud quaquam aliter intelligi possit.”

Im ezen királyi leirat még azt is mondja, hogy nem is lehetnek más rendeletek, mint olyanok a melyek a hazai törvényekkel öszhangzásban állanak, s ezen argumentum a főkörmányszékhez intézett feliratnak legalább a szebeni lapokban levőre productioiban gyéritett betűkkel nagyon ki van emelve, miből azt hisszük, hogy a felirat is ama tételnek nagy fontosságot tulajdonít, hogy a kormány nem is adhatja ki oly rendeleteket, melyek törvényeinkkel ellenkezők. Mind a mellett az universitas kérve kéri egy oly rendeletet, mely nemcsak a törvényt, hanem magát a törvényhozó testületet is, az országgyűlés ellenére teljesen rendeletileg megváltoztassa; és kéri ezt éppen akkor, midőn az uralkodó felség, daczára azon nagy reformnak, mit a közös birodalmi alkotmány eszméjével behozni akar, a specialis erdélyi országgyűlés iránt kiadott rendeletében azon országgyűlés törvényes elemeit kívánja összehívni, s csak is a választási census meghatározására és a megyei küldötteknek a népességhez arányosítására nézve járt el rendeletileg.

Im az universitas a jegyzőkönyv fel vagy fel nem küldése esetére nézve, mint ismeri az ország régi alkotmányát, melyet annyira ignorál, midőn szerveztetni kíván egy új szellemű országgyűlést, s mint elefedi azon legutóbbi feliratban említett szász nemzeti pecsét jogát, midőn azt mondotta ki a mart. 29-iki feliratban, hogy alaptörvényeink csak alkotmányos uton, a birodalmi tanács útján jöhetnek változtatás alá. E szerint tehát azon alapkötéseken, melyeket a székely, magyar és szász pecséttel erősítettünk meg, jövőben az államtanács útján minden változtatást tehetnek; de aztán e szerint nagyon kevés szükség lesz a nemzetek pecsétjére, s a pecsétek régi joga tökéletesen füstbe ment.

Midőn az országgyűlés feletti szász projectum régi törvényeinktől s Ő Felségének az országgyűlés érdekében legutóbb kiadott rendeletétől oly nagyon eltér, felküldheti-e a kormányzék azon projectumot észrevétel nélkül, s tehet-e alapos észrevételt mielőtt az arra vonatkozó jegyzőkönyvet, okmányokat és ellenvéleményeket megtekintené?

Mielőtt czikkünket befejeznők köteleességünknek érezzük ezen felirat elméletére még néhány észrevételt

tenni. Tekintélyes jogtudorunk Dózsa Elek a nemzeti gyűlésekről értekezve, szabályozásuk elmulasztása következményeül azt állítja, hogy a székely nemzeti gyűlés elavult, a szász nemzeti gyűlés pedig elfajult. (Lásd Erd. jogt. 136. lap.) És jezt állítás bizony igen is igazolva van, ugy a martius 29-iki fölterjesztésnek az ország alapjogain, s az universitas hatáskörén tulcsapongása, mint az éppen most a kormányzékhez intézett felirat azon iránya által, mely szerint a szász egyetem magát nem subordinálja, hanem coordinálja a guberniumnak, mely pedig az ország és uralkodó hatalmát képviseli és kezeli a Királyhágón innen. Ezen felirat azt mondja, hogy az universitas nem is köteles az uralkodóhoz intézett feliratokat a kormányzékhez felküldeni, s most is csak mint „in Nahmen des Monarchen handelnden” testülethez látta jónak felküldeni.

Tudjuk pedig, s e feliratban is elégszer említetik p. o. e tételben is: „Welcher aus der Anwendung eines der Freiheit sächsischen Municipal autonomie”; hogy a szász egyetem nem országos, hanem helyhatósági autonomiát képvisel; és nagyon furcsa, hogy az egyetem tagjai feltudják kutatni az 1798-iki leiratot, s midőn éppen magok is a törvénnyel öszhangzatlan leirat ellen kikelnek, saját érdekükben éppen ezen leiratra hivatkoznak; sőt állítják, hogy az általuk idézett leirat a törvénnyel öszhangzó levén, érvényes, holott a gubernium által idézett 1796. leirat, mint törvénnyel ellenkező, nem kötelezhet; és midőn így fölfedezik a leiratot, nem látják magát a törvényt.

Holott pedig törvény van arról, mely rendeli, hogy a helyhatóságok jegyzőkönyvei a guberniumhoz felküldessenek. Ez az 1791-iki 12-dik törvényezik, melynek analogiája a szász egyetemet is, mint nem országos, hanem municipalis központi hatóságot teljesen kötelezi. Tehát a gubernium oly rendelkezésre hivatkozott, mely a törvény szellemével öszhangzó. Azonban az 1796-diki leirat azon szava is, melyre a szász felirat fontosságot helyez „per modum legitimae representationis” éppen nem szolgál a szász állítás igazolására. Minden municipium, tehát a szász universitas is bir repaentationis joggal; de valamint minden megye, ugy a szász municipium is csak a kormányzék útján küldheti fel feliratát az uralkodóhoz. A kormányzéknek nincs joga ezen felirat Ő Felsége elébe jutását megakadályozni, de mint tanácstestületnek köteleossége kísérő véleményét kifejezni, ha szükségesnek látja, s ha az ily feliratok sértik az ország törvényeit, melyeknek védelmére a gubernium esküt tesz.

Miféle országkormány lenne az, melynek híre s tudta nélkül és kikerülésével folyamodnának a municipalis területek törvényes testületei közvetlenül az uralkodóhoz? Volna-e rend és kormányzási szabadság ily országban? Nemde az ily municipium teljesen statussá válnék „in statu”? Ily kikerülő folyamodáshoz csak is akkor volna joga valamely municipiumnak, ha a kormányzék nem akarná felküldeni repaentatióját, de akkor is mit érne, midőn az uralkodó csak is a kormányzék által kormányoz, a mely az országgyűlés által választatik, s a törvényes tanácsok adására nézve felelős.

Sokat elmondhatnánk, ha a dolog derekához akarnánk szólani, ezen fennforgó kérdéssről általában, most azonban igen is tapasztaljuk azon közmondatot igazságát, hogy „hallgatni arany.”

A szász nemzeti egyetemnek május 17-én megállított tudósítása a f. kir. főkörmányszékhez. 224/1862. egy. sz. alatt.

Felső kir. országos kormányzék! Midőn a szász nemzeti egyetem Ő cs. kir. ap. fölségéhez intézett legalázatos feliratát 1862. mart. 29-ről a fels. k. kormányzék elébe azon kéressel terjesztette, hogy ezen tiszteltteljes előterjesztvényt pártolva gyámolítani, s a törvény által kiszabott uton az országfejedelem elébe legkegyelmesebb elhatározás végett felterjesztetni méltóztassék; ugy vélekedett ez, midőn a monarchia tanácsadó testületéhez folyamodott, hogy így a legjobb utat választá nem csak a végett, hogy teljes tiszteletét kinttessen az ország kormányzó testülete iránt, hanem mert attól ügymenetelt siettető közbenjárás mellett egyszerű-

mind ezen ildomos lépésnek az ügy fontosságához mért gyors eredményét is nyugodtan remélhette.

A becsületesen nyílt hivallomás az osztrák összes monarchia alapítványának elismerése mellett, melyet ő felsége a császár és király azon szilárd elhatározás mellett hirdetett ki, hogy azt egész császári hatalmával minden támadás ellen védeni és arra ügyelni fog, hogy azt mindenki kövesse és elismerje, legkevésb kétséget sem enged az iránt, hogy egy egész nemzet szavazata, mely kinyilatkoztatja, hogy a császár és a birodalmi alkotmány mellé akar állani; a kormány körökben, hol a felelős miniszterektől környezett monarchának akarátja tiszteletet parancsolólag nyilvánul, nemcsak barátságos meghallgatást, de a teljes figyelembevétel iránt előzékeny készséget is lelend.

Ezen biztos hitben élve a tisztelettel alulírt nemzeti egyetem az újból érkezett ideai május 9-én 1837. sz. alatti kormányzati decretumban csak bizonyítványát látja azon fontos jelentőségnek, melyet a f. kormányzék az 1862. mart. 29-én kelt alázatos felterjesztésébe, az államkormányzat érdekére nézve joggal helyeztet.

Mielőtt ugyanis a f. kormányzék ezen alázatos felterjesztést tárgyalás alá venné — a mint az említett magyar leirat mondja — szükségesnek tartá minden az egyetem többi gyűléséről szóló jegyzőkönyvek és okmányok áttekintését, s kiválgatni az azt is, mert az 1796. d. évt. sept. 30-án 2981. udv. számok alatt kelt legfelsőbb leirat az egyetemnek általában köteletségévé tette, minden ülésén tárgyalni ügyekről kelt jegyzőkönyvet azonnal az üléshez végezve a kormányzék útján ő felsége elé terjesztani. Azon köteletség teljesítése a fenirt kérdésben annál szükségesnek látszik, mert közudománusi dolog, hogy ezen alázatos felirathoz tárgyalni nagyfontosságú országos kérdéseknél az egyetem néhány tagja ellenvéleményt adott be, mely sem a felirathoz nem emeltetett, sem ahhoz mellékelve nincs.

Ebből folyólag az egyetem köteletségévé tétetett minden és összes többi üléséről szóló jegyzőkönyveit az arra vonatkozó okmányokkal s lehető külön véleményekkel együtt felvilágosítást adni arról, hogy a különvélemények felfegyverve mellett hogyan érthető a kormányzékhoz intézett kérvény azon kifejezése, hogy a nemzeti egyetem a mellékelt felirathoz egyhangulag fogadta el.

E szerint tehát a már mart. 7-én 1862-ben felküldött felirat még nem jött tárgyalás alá — a mint a kormányzék leirat kifejezi — minthogy az a felelti tanácskozással csak az éppen most felküldött jegyzőkönyvek és okmányok megtekintése után látszik lehetőségek.

Azonban minél inkább kívánja alulírt nemzeti egyetem ezen tárgyalás siettetését, s kéri is azt, annál inkább köteletségének érzi magarszóló mindent megtenni, hogy a további halogatásra semmi további okot ne szolgáltatasson.

Midőn tehát siet a vett felszólításnak annyiban eleget tenni, a mennyiben azt az 1862. mart. 29-i alázatos felirat tárgyalása igényli, egyszersmind saját állásának is mintegy országrendi nemzet törvényes organja teljes öntudatával bír, és ezen állás nem engedi meg neki, hogy a megyei autonómia joga azon szempillantásban satnyítsák el, midőn az a birodalmi alkotmány minden gyámokodásnak ellene törekvő, szabadelvű alapjaiban új kezességet és véderőt talál.

A magyar királytól hivatva jöttek a szászok szabadságuk feltételei mellett az országba. Küldetésük volt a koronát *) védeni. Hogyan teljesítették azt, mutatja a történelem, mely a legtiszteltetlebb szavakkal azon tényt bizonyítja, hogy ők voltak a trónnak védelmezői (Dominiones vestras solas fuisse, qui regnum istud sustinuerunt, et istud non solum coram Regni Majestate sed apud totam christianitatem testatum et compertum facimus. Castaldo császári hadvezér levele a szebeni magistratushoz 1552-ben); magas oszlopai (Saxones quibus signanter confinia et finitima partes regni velut sublimibus columnis fulciuntur et quorum fidelitatis constantiam experimento didicimus. I. Lajos király okmánya 1370. évről) és a birodalomnak, melyet falvakkal s városokkal ellátszítottak (Urbibus et villis egregiis regnum nostrum non solum amplexasset sed etiam decorasset magnifice. (Mátyás k. okmánya 1468-ról), köfala és mellvértje (pro muro sive porta regni habentur); (ugyan azon király okmánya 1471. évről).

De hogy ezen kötelezetket teljesítessék is, a szász nemzetet a királyok összességükben közvetlenül a király alá helyezték. Alkotmányépületek alapkövei voltak, önállás és önkormányzás, saját törvényhozás s közigazgatás a birodalom és országrendiség joga, s mindennek őskori s mostani központját képezi a nemzeti egyetem, melynek egyedüli joga és feladata a nemzetet benn és kívül képviselni.

Ezen egyetem nem egy megyéje, törvényhatósága vagy közigazgatási területe az országnak, hanem a szász összes székek és vidékek foglalatja s azért a szász nemzet összességében, mint egyenlőleg kormányzott országrend saját pecséttel is bír, melynek odanyomása Erdély nagyfejedelemség minden törvényeire kikérthetlentül szükséges volt.

Ezekből foly, hogy a szász nemzet a „nagyfontosságú országos kérdések” körül is nyilatkozni joggal bír s senki el nem tilthatja őt attól, hogy e célból indítványokkal s kérelemmel ő felségéhez az országfejedelemséghez járjon, kivált midőn az azon legjobb akaratú szándékkal történik: utat egyengeni, melyen lehetővé válna az ország törvényhozása által egy oly rendjét érni el az államjogi állapotoknak, mely ugy az összes birodalom hatalmi állásának, mint ezen nagyfejedelemség önállásának és a román nemzet hasonkormányzásának is megfelel.

Az erdélyi alkotmány szerint kétségbevonhatatlan joga az országfejedelemségnek, az országgyűlés előtt királyi előterjesztvények által kijelölni azon feladatokat, melyeknek tárgyalásával a gyűlést meg kell kezdeni; de éppen ugy áll az, mikép nincs sehol törvény, mely valamelyik országrendi nemzetet akadályozná abban, hogy kívánságát s kérését ezen feladatokra nézve a szentséges trón előtt, melynek egyedüli jogában áll az e felelti batározás, a törhetlen és szeplőtelen alattalóli hűség buzgalomával előterjesztesse.

*) A magyar királyi koronát.

Szerk.

Ez azon álláspont, melyet a szász egyetem vett 1862. mart. 29-ki legalázatos feliratának felterjesztésénél s egyszersmind az 1791. 13-ik törvényezikre támaszkodott, mely az egyetem alkotmányos hatáskörét s szabadságát az 1691. dec. 4-én kelt Leopoldi oklevéllel összhangzó jogalapon minden megtámadás ellen védi és biztosítja.

Azonban ha az ország minden törvényeit az Approbata kelése után vagy az előtteket is átvesszük, a mostani idő-kig egyetlen törvényt sem találunk, mely a szász egyetem hatáskörét s szabadságát oda korlátozná, hogy ez jegyzőkönyveit a k. kormányzék útján a legmagasabb átnezet alá terjesztendő, s ily módon a kormányzás feletle felvigyázási vagy gyámsági hatalmat gyakorolt volna.

Létezik ugyan az 1796. sept. 30-ki legmagasabb leirat, melynek tartalmára a k. kormányzék hivatkozik, melynek folytán a felvigyázás, nyilvános közigazgatás és igazság kiszolgáltatás céljából a szász nemzeti egyetem jegyzőkönyveit minden általa tárgyalni ügyekről, habár csak is a gyűlésszak végén, a k. kormányzék útján ő felsége elébe terjesztetni tartozik; azonban az erdélyi államjog támaszkodva az 1791. 8. t. cikk azon alaptételére: „Executiva potestate per suam majestatem in sensu legum exercenda”; csak oly rendeleteket ismer el, melyek a törvényekkel összhangzóak, s ő felsége I. Ferenc császár is hasonló szellemben nyilatkozott az ország rendéhez 1810. július 6-án 1448. udv. számok alatt intézett legmagasabb leirathoz azon biztosítást adván, hogy: „Guberniales ordinationes eas solum fideles nostri ss. et oo. intelligent, quae legibus patriis conformes sunt; licet hoc ipsum haud quaquam aliter intelligi possit.”

Ha daczára ennek a magas k. kormányzék a többször említett ő felségéhez intézett felterjesztést tárgyalni kívánva egy 1796-ki leirathoz hivatkozik, a tisztelettel alulírt nemzeti egyetem azon helyzetben van, egy ugyanazon ország fejedelemtől sajátkezűleg később u. m. 1798. apr. 13. 960. udv. számok alatt kelt legkegyelmesebb leirathoz hivatkozni amannak ellenében, melyben világosan ez áll: „Natio enim saxonica fundum regium incolens, vi privilegii Andreani eidem nationi impertiti, legumque suarum municipalium praescripto, unam eandemque societatem, unum eandemque populum aequalibus jurebus gaudentem aequalemque praerogativam habentem constituit, cui in concreto per modum legitimae repraesentationis, de legibus in medium consilere, ad id quod in commune ipsius bonum conferre constitutionique suae conveniens esse judicaverit supremae regiae confirmationi subternere competit.” Hogy tehát a szász nemzet, mely a királyföldön lakik, a részére kiadott Andrásefi szabadsági okmány erejénél s hatóságai törvényeinek utasításánál fogva egy és ugyanazon közösség, egy és ugyanazon nép hasonló jogokkal, melyet az ő összességében (az universitásban) azon jog illet, hogy kebelbeli törvényei felett tanácskozzék törvényes képviselők útján s mind azt, a mit a nemzet saját közjára üdvösnek s alkotmányával összhangzóan tart, legfelsőbb királyi jóváhagyás alá terjesztessék.

Ezen ország törvényével s a szász nemzet alkotmányi jogával összhangzó, s épp azért jogérvényes leirat szerint a szász nemzet köteles a saját közérdekében kelt alázatos felterjesztéseket a kormányzék útján küldeni meg az ország fejedelméhez. Ezt a mint a múlt időkben több eset bizonyítja, nem is mindig tettesse ha 1862. mart. 29-i felterjesztésével a szokott utat nem mellőzte, ez csak azon tartozó tisztelet miatt történt, mert ő a monarchia nevében csak-érvő országos testületet egyszersmind minden az uralkodáshoz hű törekvések természetesen szószólójának tekintti.

Ezen érzelmet követve azt hiszi a tisztelettel alulírt nemzeti egyetem, hogy a felforgó esetben minden aggodalom, mely a szász nemzet helyhatósági autonómiájának romlására szolgáló leirat alkalmazásából eredhet, annál inkább elenyésszik, hogy ezen egészen más időközlelmények közt, s még a múlt században kelt kormány rendszabályt ő felsége a császár sem kegyeskedett feljuttatni, s ezennel szerencsésé van minden az 1862. mart. 29-i felirathoz tartozó tárgyalási jegyzőkönyveket, okmányokat s ellenvéleményeket azon legalázatosb kéressel terjesztetni a f. k. kormányzék elé, hogy az ezen fontos ügy felelti tárgyalást, melynek már mi sem áll utján, siettetni méltóztassék.

Az idemellékelt 1862. mart. 29-ki jegyzőkönyvből látható, miszerint a nemzeti egyetem nyilvános tárgyalása alkalmával Erdélyben a nemzeti egyenjogúságnak az 1860. oct. 20. és 1861. febr. 26. állam-alaptörvények értelmében átvételének kérdéséről alázatos felirat, minden vitát közás nélkül egyhangulag ugyanezen szöveg szerint fogadtatott el, a mikép az a f. k. kormányzékhoz felküldött azon kéressel, hogy azt pártolói felirata mellett ő cs. k. ap. felsége elébe terjessze.

A szász nemzeti egyetem tárgyalásai körüli érvényes ügyrend szerint, mely az 1862. febr. 5-ki ülésben egyhangulag minden jelen volt követ elfogadtatott; „a különvéleményeket mindjárt a határozat felolvasása után kell bejelenteni, és ezek kizárólag a jegyzőkönyvhez mellékelhetnek.”

E szerint tehát a különvélemény, mit valamely követ bead a végett, hogy küldői előtt, kik egyedüli bírái küldöttjeiknek, magát igazolhassák, a legalázatosb felterjesztéshez nem mellékelhetők, és éppen azért van, hogy a különvéleményezők közül egyik sem nyújtotta be az iránti kívánságát, hogy különvéleménye közöltesse.

A szász egyetem nem titkon tartá politikai üléseit, minden jegyzőkönyveit, okmányait a különvéleményekkel együtt, megrövidítentül adattak közre a napi sajtó által: az 1862. mart. 29-ki felirat körüli tanácskozás s fogalmazásnál pedig éppen legkevésb oka volt a nyilvánosság világát kerülni. Ennek bizonyítékul a tisztelettel alulírt nemzeti egyetem egy szempillantásig sem késett a f. k. kormányzéknek ezen fontos ügybeni kívánságának is teljes sietséggel megfelelni.

Csiki-Kozmács, május 9-én 1862.

Ugy emlékszem, volt az iránt hírlapi figyelmeztetés téve, hogy ha valami nevezetést a földgyomrába megtanálnak, hozzák azt közudomágra. Ennek következtében kötelessé-

gemnek tartom következendő alkalmából talált nevezetességet jelenteni. Május 8-án egy kis társaság, melynek én is tagja valék, elhatározta magát, májlist ülni az erdőben; az ugynevezett Potyó halálánál, *) s azon jó alkalommal egy keresztfát is felállítani az elenyészett szerencsétlennek emlékére (mivel az előbbi emlék el vala enyészve), e meg is történt, midőn a keresztfának a gödör megasatott és már felállítandó volna, kövek kellett, melyekkel a keresztfát megszorítottassák; egy éppen ott a földből kiálló hegyes kő mutatkozván, kiadatott és csodára! e mellett két darab egyszerű felirás köveket találtunk, melyek egyikének tartalma ez: Itt Papa Potyó él, János Néven. Meggyilkolták a Mikes-Kornczi, 1661.

A más kisebbiken, mely az elsőnek pótléka, egy téglá magasságúnál nagyobb, ez van lapidár betűkkel: T. emléktől P. P. 1711. A nagyobbik kő egy formátlan négy szög, valamivel nagyobb egy lábál. A kövek nálam vannak. Ha érdemesnek látszik figyelemre, méltóztatnak gondoskodni feletle további kutatás végett.

Potyó Ferencz.

Széclly-Udvarhely, április végén. **)

Emlékezhettek e lap olvasói — egy az 54. számban megjelent udvarhelyszéki közleményre, melyben holmi „unbekannte grösze”, igénytelen személyemet a közvélemény előtt, kifogástalan provinciai galanthomme-iával aufírólni méltóztatik. ...

„Ignotos fallit” ... s nehogy ezekkel szemben hallgatássalom consentire videar: fölveszem az odadobott keztyűt, jöllehet nem glacié ...

Alulírt — a H... féle sikkasztási „tragicus esemény” szellőztetése közben — a philantropicus hajlamokba burkolva simulált ügyeszeretlet kapós ürügye alatt, félre ismerhetlen tendenciosus, s még minden üdvöt a recriminatio-k s roszakaratú insinuatikokban keresni törekvő ingerkedési viselkedésből, ugy vagyok illusztrálva, mint egy gyönyörű mákvirág, mint H...nak complex társa, mint elkövetett sikkasztásaiban, Leitere... „mert Szöcs Márton cs. k. főügyész ur azon időben a st. d. B. G.-nél Leiter volt, s e helyszőlő oly körülmény fejlődhetik, minél fogva a károsok nagy aggodalommal lehetnek mindaddig, míg a cs. kir. főügyész ur itt lesz hivatalos állomásban, mert hja! emberek vagyunk mindnyájan.” ... No, legalább térdig! Hanem aztán az ember üljön borgosan, de beszéljen egyenesen!

Ez hát ama nagy gerenda az én szememben, ez a vád ellenem; és ehez nem kell commentar; legfőlebb vádlóm nyomatékoss állítása: „mint e részben bizonyosan értesülve vagyok.”

Köszönöm különben, hogy rögtöni becsipetésemet legalább nem proponálta. Talán, mert uri magam is continatus ember lenni merészek! ...

Már hogy én azon idő egyrésztében csakugyan Leiter voltam — quod quidem erat per omnia demonstrandum — az való, igaz, mert hja! emberek vagyunk mindnyájan, s éppen azért, látom, ki a fejét, ki a házat árendába adogatjuk biz azt **), amde, a mennyiben a még folyamatban levő ügy befejezése előtt, a sértett becsület üdvédelmi harczában leleplezéseket tenni szabad, az is igaz való, hogy én H...t a hivatali G'schäft egyik ágának vitelére nem proprio motu, hanem muszájból kaptam vala magamhoz; az is igaz, hogy azon idő alatt két ízben történt vala, gyanura legkisebb okot sem talált főtörvényeszi szigorú hivatalos revisio, pedig hja emberek vagyunk mindnyájan; az is igaz, hogy az utánam következett Leiternek történt hivatali átadás alkalmával, még egyetlen sikkasztási eset sem derült vala ki, pedig hja! emberek vagyunk mindnyájan; az is igaz, hogy a midőn már H...nak a gyertya körmeire égett volt, de mielőtt még odább állt volna, egy történetesen tudomásomra jutott büntényét, illető helyen, tanuk jelenlétében, a corpus delicti-vel együtt bejelenteni kötelességemnek ismertem, pedig hja! emberek vagyunk mindnyájan; az is igaz, hogy én voltam a legelső, a ki ezen sikkasztási büntesetet hírlap útján, két ízben, és pedig H... iránt nem valami irigylendő sympathiát, de a károsult árvakkal szemben annál félre magyarázhatlanabb részvét tanúsító szavakkal a nyilvánosság elibe hozni siettem ***) pedig, hja! emberek vagyunk mindnyájan; az is igaz, hogy ellenem még az alkotmányos idő alatti nyomozások alkalmával sem merült vala fel terhelő körülmény, miről ... s. maga is tanuskodhatik, miután ő e részben bizonyosan értesülve van; az is igaz... hanem tán elég is egyelőre ennyi, kétségtelen jelétül annak, hogy én, ha mindjárt Pujban találnék is hivatalos állomásban lenni, személyemet illetőleg, valamint eddig, ugy ezután minden irányban nyugodt lélekkel, nyílt homlokkal nézhessek akárki fiának szeméi közé, mint szintén ezen ügy kifejlődése s befejezése elébe!

Egyébiránt általában igen szomorú dolog volna az, ha abból, mert x. y. vagy z. történetesen előjáró, eo ipso mindig az következnék, hogy alárendeltje büneinek részese ****).

És e mellett, a jelen esetben, bezzeg megköszönné, talán még ... s. t. is oda számítva, sok uri ember e vidéken és itt a városban, a kinek H... társaságát, már csak az ő szélesen kiterjedt és általánosan respectált fensőbb körű családi viszonyánál fogva is stb., ugy szólnán, keresve kereste, és így vele intímbe összekötöttesben állt, mint alulírt, a kit ő töle, s a kitől őtet, mint különben is Manipulations Beamter, már magának a kettős alárendeltségi

*) A mint e levélből látnak, valami regének kell lenni Potyó haláláról. Kár volt, hogy e regét levelezni nem írta meg, mert a talált sikkasztás az adna érdekelt, hogy mennyiben áll egy regé hagyományával kapcsolatban? Szerk.

**) Mitán Sz. M. ur e kérdésben küldött nyílt levelében tett magyarázatunk daczára is a jeles tollu ... s. s. által magát sértve érzi, ezen iránt közre adni kötelességünknek érezzük. Szerk.

***). Csodálatos felfogás! Szerk.

****). Lásd „Korunk” 81. 119. sz. 1761.

*****). On földreírás értesítéket. Az ő véleménye felfogásunk szerint csak oda megy, ki, hogy a ki valamely ügyben az előzmények szerint tanu kell hogy legyen, az vádló ügyvéd nem lehet, és ez igaz. Az igazat pedig azért, hogy törvény szerint is áll, lehet és kell is vitatni. Szerk.

viszonyból folyt hivatali courtoisie-nak, minden körülmények közt, legalább is három lépés távolságban kelle tartania... megköszönök — mondóm — aus Privat-Vergütigen, szintén H... czimbora társának kezdené tituláztatói.

Es már a mi az én függőségem miatt a szembélyesítés világánál produkált nagy aggodalmakat s borzadalmat rémképeket illeti, e részben szintén fölösleges dolog vala „nagy dob” használni; ezeket, ha valóban létezhetnének is, minden hírlapi ventiláló nélkül merőben elfűzik, az alkalmazásban levő b. p. r. 51. 52. 58. s ezekkel kapcsolatban levő más czikkei; és a kinek a kérdésben forgó ügyhez illetékes szavak leend, kétségkívül jobban fogják ismerni teendőjüket, mint Salamanca hőbortos Don-Quichotte-jai; és erről... s-nak is mintha lett volna némi sejtelmé, a midőn így elmélkedik: „a törvény bölcselet intézkedett...”. Már mintha ez valami nagyon új dolog lenne; s mintha ezt kivül más nem is tudhatná!

Csodálatos azonban, hogy ezen ügy, mely most egyszerre ekkora on-sulylyal látszik lelkünkre nehezűlni, „a 9 hó alatt”, mert ez sok idő! praefereenter be nem végeztetett? És csodálatos, hogy ha én csakugyan annyira veszélyes vagyok, mint ama közlemény lebeli ellenem, az ugyan azon időbeli fiscalis, nem kére actiót, s ilyen formán valami oly körülményt fejlesztvén ki, vádlottat, mint másodizbeli sógorát, tisztára nem mosta!

Végül, nagy bárgyuságnak adnám esalhatlan jelét, ha... s-nak egy roppant naiv s ötlet szépen leleázó ötletét elejténem, azon jellemző ötletét tudnillik, hogy „a károsok nagy aggodalma” csak addig tart, míg a függőség ur itt lesz hivatalos állomásban; azontúl aztán ismét minden a legjobb rendben van! Mennyire kiri ebből, hogy az én itt létem miatt nem a károsoknak, hanem voltaképp és mindenek... s-nak vannak aggodalmi! hogy ő töle ihatnak káros uraimék hideg vizet itélet napig; hogy én miatta akár durbegolhatok, csak éppen itthon ne legyek!... Közérdekű dologgal ennyire üzérkedni! A nép iránti hajlam firmája alatt így hamis politikát árulgatni! A hazafiasságot még ma is bizonyos clubb vagy annak egyes tagjai által monopolizálható érzületnek tartani! Pihá! Mintha nem látam volna én csárdákban tisztább sziveket már...

Es most, a midőn... s-nak s hamis irányú közleményének személyemre bár mely irány- és árnyalatban gyannusítóg vonatkozó tetteit, melyek által a tragédia befejezése előtt jellemem és reputációm fölött palézt tört, auticpálva koholt rágalomnak nyilvánítom, egyszersmind komolyan föl-szóllítom, magát igazolásul hírlapilag mielőbb megnevezni, hogy célzatos gyannusításért a sértett becsületnek eleget tessen, különben a mistificált közvélemény és károsok előtt, közleménye pusztán ingerkedő és rozszakaratu mivoltát igazolván.

Szőcs Márton s. k.
nemes Udvarhelyszék függősége.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Közlebebről egy kolozsvári háztulajdonosnak, ki hivatalviselő is volt, s kinek déli szomszédsága felől nagy tűzfalból áll háza, még pedig nem is téglá, hanem nagy darab kövekből rakva, szomszédságába egy özvegy urnó költözik leányával. Ezek a kis udvarkat felásatják s virágokkal, paszulylyal ültetik be. A szomszéd tulajdonos nagy fenyegetésekkel izen át, hogy kitepjk a paszulyt, mert különben pörbe fogja a szomszédokat, hogy az ő épülete tűzfalát pusztítják, minthogy a paszuly árnyat vet az épületre, és minthogy azt öntözik is, tehát a víz beszivárog, s elpusztítja a szomszéd épületet. Hátha egy nagy szint, vagy pajtát építtetne a szomszéd a tűzfal alá, vajjon nem árnyalná inkább az épületet? S vajjon, midőn megerednek az ég csatornái, nem inkább öntözik meg az excecator ur tűzfalát, mint azon néhány csöpp víz, mely a virágöntözöből bulana a paszulytövekre. A szomszéd urnó nem kívánván néhány paszuly szál miatt pörbe keveredni, kitepette azokat. A háztulajdonosok különbségei, melyeknek sok példáját hozhatnók fel, s a házber magasra emelése miatt, e tavaszon igen sok turesen hagyott házat láthatunk. Többen viszaköltöztek falukra, kik a városban szándékoztak lakni.

— A „M.g.”-ban olvassuk, hogy az erdélyi főkörmányszékhez a párkban érkezett az erdélyi főkaneczellária azon rendelete, mely a legfelső határozatot, hogy magánügyek azon nyelven intézendők el, melyben benyújtattak, a hatóságokra is kiterjeszti. E szerint a főkörmányszék köteles német hatóságokkal németül, románokkal románul levelezni.

— Adakozás az árvízkarosultak részére. A mezősegről, szenvedő testvéreink részére következő adakozás kildetett be hozzánk: Öv. Komis Elekne 12 forint, Máté Hegedűs Klára 50 kr, G. P. 5 forint, valaki 20 kr, Winkler Frigyes 3 frt, Kászoni Ignác 2 frt, Gámán János 2 frt, Nagy József 1 frt, Simon László 1 frt, Lázár Alajos 3 frt, Hosszu Teofil 1 frt, Baranyai Imréné 5 frt, Baranyai Liza 1 frt, Baranyai Anna 1 frt, Katonai Gábor 1 frt, Szalánczi Eszter, Katonainé 1 frt, egy pap 50 kr, egy valaki 5 forint. Mind összesen 50 frt 20 kr.

— Pompéry a „Magyarország” szerkesztője — miután a reá s kiadójára kimondott ítéletet felsőbb helyen is megerősítették — már május 16-dika óta fogságban van a budai várban.

— Közlebebről — írja a „P. Napló” — Hunyadmegyében is megkezdék az oláh köznép némely elvetemültjei a volt földesurak erdeit égetni.

— Ném magyaritásra ismét számos legfelsőbb engedély adatott, mint ezt pesti lapokból olvassuk.

— Öreg Vida és István, ki Pesten alapított nagyszerti gazdasági gépgyárát fainak adta át, maga Krajóvában új nagy gépgyárt állított fel, s így a magyar ipart hazánk határain is tulterjeszté.

— Heckenast Gusztáv pesti három emeletre nagyobbított nyomda-épületének homlokzatára Marsalkó által faragott öt mellszobor helyzetetett el a mult napokban, melyek a következő nagy hazafiakat ábrázolják, u. m. Széchenyi István gróf, Vörösmarty, gr. Teleky József, Kazinczy, Zrínyi a költő.

— Ausztia pénzügyi viszonyai körül is mindenütt ott van a nagy nehézség. Eppen most az államtanács bizottmánya tárgyalván a pénzügyminiszteri finansztervet, a földadól emelésének javaslatát nagy szótöbbséggel félrevetette, s a jövedelemadó fölemelése mellett nyilatkozott. A bizottmány mást nem tehetett; az államtanács tartományi tagjai már rég kimondák, hogy a földadót főlebb emelni teljes lehetetlen; s könnyebb is valóban emelni a jövedelemadót. De itt már hatalmas ellenség áll szemben: a bürze, mely az állam hitelének hővmérője. Mihelyt a bizottmány kimondá, hogy a jövedelemre vettett az új adó, a bécsi bürzen azonnal leestek a hitel-papírok, ellenben az ezüst és arany agioja azonnal emelkedett, az arany darabja, mely 20-án 6 ft 30 kr., 22-én 6 ft 37 kr-ral vásároltatott; az ezüst, mely 19-én 130. 65 volt, 22-én 132. 50-re emelkedett. Így a pénzügyi kérdésnél elől tűz, hátul víz, a mit csak szerencsés belálapot egyenlíthetne ki, mint Poroszországban, hol éppen most tetemes megtakarítások történnek.

— A „Lloyd” bécsi levelezője írja, hogy Plener pénzügyminiszter állása meg van ingatva s tarthatatlanná lett. Ugyanezen levelező írja, hogy újabb a magyar kérdést erősen feszegetik, s ezáltal az egyezkedési törekvések kerekedtek volna felül. Ezzel kapcsolatba hozzák Majláth volt tárnok Bécsben tartózkodását is.

— A Rákóczy-induló ügyében Balla Károly a „V. U.”-ban bebizonyítja, hogy híres indulónak a régi Rákóczy nótából átalakította Ruzsicska volt. E meghatározással a Rákóczy-induló keletkezte felüli vitát befejeztnek vélék.

— Az érsekújvári postakocsi rabló leveleket intézett az érsekújvári tanácshoz, melyben a gyanuból elfogottak mellett szót emelnek, és egyszersmind 120 frtot küldenek a meggyilkolt özvegye és gyermekei számára. E levelek érsekújvárot adattak fel, s a tettes nyomába vezettek. Ez Horváth Imre, bácskai származásu szabómester, ki más fél év óta érsekújvári lakos, és f. hó 17-én elfogott. A pénz — egy pár száz frt. híján — lakásán megtalálták. A nemezis mindenkit től ér.

— Fegyenczek lázadása. A „Mähr. Corr.”-nek írják Müglitzből f. hó 13-ról: Múrau mellékéről éppen most érkezett egyének azon hírt hozzák, hogy ma az ottani cs. kir. fegyházban lázadás ütött ki; a fegyenczek így kiáltottak: „Le a feketékkel!” és hogy már több mint 20 lövés történt. A cs. k. kerületi hivataltól ugyan még nem érkezett jelentés, mindazáltal a dologban lesz valami igaz, mert a kerületi főnök esendörök kíséretében a leggyorsabban oda-sietett. Hasonlóképpen Fúgerle helytartósági tanácsos Brünnből Múrauba utazott.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, máj. 17. Az alsóház tegnapi ülésében Palmerston kijelentette, hogy késő a Mexikora s Franciaország szándékaira vonatkozó okmányokat előterjeszteni. Ő Franciaország szándékait csak az octoberi szerződés után ismeri.

London, máj. 20. A „Morn. P.” jelenti: Franciaország magatartása Mexikóban, megsértése a londoni szerződésnek. Napoleon átfogja látni egy elszigetelt cselekvés alkalmatlan voltát, s mielőbb visszahívja csapatait.

Franciaország. Páris, máj. 15. A „Moniteur” mexikói hírek után írja: A meghatalmazottaknak egy tanács-közmányában, miután nem tudtak egymással megegyezni, Prim tábornok kijelentette, hogy csapatait bajóra fogja szállítani. Erre Serrano tábornagy meghagyta Gasset tábornoknak, hogy Mexikoba menvén az ottani spanyol csapatok parancsnokságát is vegye át, ha Prim tábornok csakugyan vonakodnék azt folytatni.

Páris, máj. 18. A „Moniteur” Julien de la Graviere altengernagynak apr. 26-ról kelt következő tartalmu sürgönyét közli: A francia csapatok apr. 18-án Cordovából elindulván több sikerült lovassági esata után Orizabába bevonultak. A mexikói hadsereg visszahúzódott. Az egészségi állapot jó. A spanyolcsapatokat Veraacruzban hajóra szállítják.

A „Köln. Ztg.” brüsseli tudósítója szerint Franciaországban még koránt sem mondottak le azon eszméről, hogy Ferdinand Miksa főherceg a mexikói trónra kijelöltessék. Franciaország és Ausztia viszonyai azonban, újabb időkben mégis némileg kellemetlenné váltak. Franciaországban rosz neven veszik Ausztia igazságait a francia-német kereskedelmi szerződés ellenében, Bécsben pedig Franciaországban a montenegrói kérdésben tanusított magatartását rosálják, sőt általában az Oroszországgal barátságos viszonyt neheztelnek. Olaszországot illetőleg, barátságos biztásokkal igyekeztek ugyan egymást megnyugtattni, de azért Bécsben nem sokat hisznek Párisnak. Clericalis körökben tagadják ezt, s azt állítják, hogy Ausztia kijelentette Franciaországnak, hogy a pápa által, azon esetre, ha a francziák Rómából kivonulnának, felszólítottat meg szállani a megmaradt egyházi birtokokat, s e nyilatkozatával Ausztia csak ürügyet akart szolgáltatni a status quoak továbbra is fenntartására. Erre azonban többé gondolni sem lehet. Franciaország, a közvélemény által kisorsítottva látja magát Rómából. Ha Civitavechiat megszállva tartandja is egy időre, az nem azért történik, hogy később, átengedés útján megtartsa e fontos kikötőt. Az olaszok egyébként egy talpalatnyi földet sem fognak maguktól elakudni, vagy elszavaztatni engedni.

Olaszország. Turin, máj. 14. E hó 15-ig 44 püskök s azok között 21 spanyol érkezett Rómába. Reggel volt a consistorium első ülése, s a consistorium ügyvédeknek jelentése a japani martirok canonisatioja tárgyában. Bár a gyűlekezetnek feltűnő politikai színezete nincs, mégis mondják, hogy a pápa egy iratot készítettett el, mely politikai kérdéseket terjesztend a püskökök elé. A pápa világi hatalmáról írt 6 kötetes emlékirat minden püsköknek kézbesítetik. Az olasz püskökök közül egy sem fog megjelenni, mert

az olasz kormány nem oly változékony mint a francia, mely előbb megiltotta, azután megengedte püskökeinek a Rómába menetelt.

Az olasz püskökök, kik a fentebbi ünnepélyre Rómába szándékoztak, következő levelet kaptak a cultusminisztertől. Turin, apr. 27.

Excellentiád levelének feleletül van szerencsém tudatni, hogy ő felsége kormánya elhatározta, hogy a Rómába szándékozó püskököknek utlevek nem szolgáltatnak ki. E megtagadás czélja, hogy a püskökök összejövetelükbe ne jöjjenek hiveikkel, oly dolgot követvén el, melyet a közvélemény elkarhozhat. Az egyház és állam érdekei egyformán követelik, hogy a püskökök és hiveik közt viszály ne létezzék. Azért alólított meg van győződve, hogy e rendszabály a püskökök helyesléssel találkozik, kivált miután az encyclica értelmével is megegyezik, mely azt mondja, hogy azon püskökök, kik nyájuk hátránya nélkül nem távozhattak, a megjelenéstől fölmertnek. Ez okból tagadtatik meg az olasz püskököknek a meggyűből távozás. Fogadja stb.

Nápoly, máj. 14. A király tábornoksegédét, Negri grófot különös megbízással Garibaldihoz küldötte. Az „Italia” úgy vélekedik, hogy csupán a genuai karabinierk ügyében, kiknek Menotti Garibaldi vezetése alatt Délre kellett volna vonulniok. A dolog késleltetődött azáltal, hogy Menotti a parancsnokságot visszautasította, és a rablók garázdálkodása, mely ellen a csapatnak működnie hivatása lett volna, időközben esőkent. Újabb időben azonban ismét történtek összejövetelések. Ratazzinak egyébiránt még más, lassu de biztos sikert terve is van a déli tartományok megnyugtására: a bíróságok a nápolyi tartományokban már rendezve levén, most az iskolákra, s különösen a népnevelő intézetekre kerül a sor; egyuttal a kórházak, javító- és fegyintézetek is jobban fognak szerveztetni. Továbbá elrendelte a kormány, hogy az egészségétlen városrészek Nápolyban lebomboltassanak és újra építtessenek, mely munkálatok már szeptemberben kezdetüket veszik. A délieket általában munkára akarják szoktatni; alkalom és buzdító példa nem fog hiányozni: Nápoly és Szicília rendszeres ország-vasut- és távirda-bálokat nyerne. A két Szicília egykori királyságának ország- és vasutálózata egy, a messinai szoroson keresztül építendő hid által fog összekötetni. E hid hossza négy kilométer — 12,000 láb. A tervet e nagyszerű épület-hez egy francia mérnök szolgáltatta, ki merész, de igen gyakorlati építési által, a francia hadikikötőben nagy nevet vívott ki magának.

Németország. Berlin, máj. Willisen tábornok Kaselbe küldése a porosz király ölete után. Hirszerint, miniszterei még elleneztek volna. A király sajátkezű levéllel, s személyes utasítással látta el a tőköt, figyelmeztetné a választófejedelmet azon veszélyekre, melyeknek Német- és Poroszország ki van téve, ha a választófejed. tovább is elkezdett útján marad és országa mozgalmát jogellenes tény által akarja elnyomni, valamint mondja ki kereken, miszerint ha Poroszország intő szavai meg nem hallgattának, nem maradhat tovább is tétlen nézől. A levél és szóbeli utasítással egy időben rendelt ment másfelől a katonai intézkedéseket illetőleg is a 4- és 7-ik hadtestekhez és a 2-ik testőrezredhez, hogy a Hessenbe vezető porosz utat megszállják, olyképpen, hogy 23-án meginduljanak. A nevezett ut Poroszország előtt szerződésileg nyitva van, tehát annak megszállása még nem lenne foglalás, 1850-ben szintén e szerződés alapján nyomultak be a poroszok.

Frankfurt, máj. 16. Az „A. A. Zeitung”-nak írják: Willisen tábornokot a porosz király egy iratának megvívóját a hesseni választó fejedelemből, e hó 12-én, a fejedelem eleinte egyáltalában vonakodott elfogadni. Nem előbb, mint késő este, s akkor is, a mint látszik miniszteri megállapodás folytán, bocsátotta a fejedelem maga elibe a tábornokot, két miniszter jelenlétében; átvette ugyan a tábornok kezéből a király iratát, de azt feltétlenül oly modorban tette félre, mi a hasonló küldetésekben nagyon jártas tábornok előtt mindenesetre illemelenségnek tűnt fel. Szerdán (14-én) a tábornok elégtételt kívánt, mely ultimatum alakjában 24 óra alatt újabb kihallgatást, a királyi irat átvételé modora iránti felvilágosítást s a miniszterium elbocsátását követelte. A 24 óra eltelt a nélkül, hogy a fejedelem a tábornokot fogadta, s a nélkül, hogy a miniszterium elbocsátását illetőleg valamely nyilatkozat tetetett volna. Így a 24 óra lefolyása után tegnap (15-én) este elhagyá Willisen tábornok a hesseni nagyfejedelemség fővárosát.

Berlin, máj. 19. A trónbeszédnek a hesseni ügyre vonatkozó része így hangzik: „A kormány szakadatlan fáradozásainak sikerült, elvégre majd minden német kormány-nál érvényt szerezni azon meggyűződésnek, hogy az 1831-i alkotmánynak, kivéve belőle a szövetségesellenes határozmányokat, helyre kell állíttatnia, és Ausztia e czélból kezét fogott egy a szövetségi ülés elébe terjesztett javaslatot illetőleg, melynek most már haladéktalan elfogadása várható. Az ezen javaslattal homlokegyenest ellenkező, az ország jogérzetét mélyen sértő új választási rendszabály, Poroszország határozott kívánata s a szövetségi gyűlés által a választófejedelmi kormányhoz intézett felszólítás értelmében, nem fog életbeléptetni. Hogy most már a végleges határozat is az 1831-i alkotmány javára, minden további halogatas nélkül bekövetkezzék, arról a kormány gondoskodni fog. Egy e tekintetben közbejött esetre nézve, a kormány várja a kurhesseni kormány határozott nyilatkozatát, s minden esetre megfogja tudni védeni Poroszország méltóságát.”

Kassel, máj. 20. Tegnapeste a fejedelem elnöklete alatt, a porosz ultimatum tárgyában miniszteri ülés volt, mely csak 11 óra tájt végződött. Határozat: az ultimatum visszautasítása. A porosz követ valószínűleg már ma jelenthette visszahívását.

Törökország. Trebigneből sürgönyzik, május 16-ról: Minden ut Billicia és Linbinje között a felkelők által Rade Babies és a montenegróiak által Vukotics Péter alatt meg van szállva. Ezek megakadályozzák minden, a török hadsereg számára szánt élelmi szerek szállítását, s az

egész vidéken rabolnak" és zsákmányolnak. A 2000 főnyi török polgárkatonaság Billiehnél körül van véve. A török csapatok eddig nem akadályozták ezen eseményeket.

Mexiko. Veracruz, apr. 28. Almonte tábornok, a mexikói monarchisták feje, a mexikói hatóságokhoz körlevelet intézett, melyben azokat felszólítja, hogy hatalmazzák fel őt arra, hogy ő Mexiko nevében a szövetségesekkel alkudozhassék s egy képviselő gyűlést hívhasson össze, mely a fölött határozzon, milyen kormányforma volna Mexikora nézve a legjobb.

Ujabbak. Drezda, maj. 20. A mai „Dreßd. Journ.“ írja: „A hesseni nagyherceg visszautasította Poroszország ultimátumát. Sydow porosz követ megszakasztotta a dipl. összeköttetést, a hesseni követ Berlinben hasonlón visszahívott.

— Kassel, maj. 21. A porosz követ személyzetével és szolgálatával, az éjjeli vonattal elutazott; a követségi palota bezárva. Kormánykörökben senki sem hiszi a poroszok bevonulását.

— Hannover, maj. 19. A követkamarában Beningsen a hannoverai szövetségi szavazat dolgában interpellált a kurhesseni ügyet illetőleg. Barrier gr. megtagadta a fölvilágosítást. A szövetségi követ utasításai, praerogatívái a koronának.

— Madrid, maj. 19. A kamrában indítvány tételt, hogy a miniszterium a mexikói eljárásért megdorgáltassék. A miniszterium küzdött ellene s a spanyol tábornok eljárását helyeselte, megígérte, hogy annak idejében fölvilágosításokat adand. A indítvány visszavonatot.

— Turin, maj. 20. A hiv. lap megcáfolja a miniszterválságról szóló híreket.

— Milano, maj. 20. A mai „Perseveranza“ jelenti. A miniszterium rendeletére sok velencei menekült elhagyta Bresciát s a piemonti tartományokba mentek.

A „K. KÖZLÖNY“ magán távsürgönye. *)

Feladatott Szebenben, majus. 22-én d. u. 3 óra 10 perc.
Megérkezett Kolozsvárra „ 22-én d. u. 6 óra „

(Vihar miatt késett)

A szász nemzeti gyűlés megbizta a helyettes nemzeti ispánt, hogy 1848 április 3-dikán hozott és 1861 november havában

*) Mult lapunk már szét volt küldve, midőn e telegrammot kaptuk.

szentesített határozatát, a görög-nem-egyesült anyaszentegyházaknak a canonica portóban részletetése iránt telyesítse.

Bécsbe menendő követekül megválasztattak Gull és Rannicher. Ezen választásban nem vettek részt: Nagy Ignác, Balomiri és Macellariu.

Gabonaár Kolozsvárt Majus 22-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 4 frt 50 kr. Elegybúza 4 frt — kr. Rozs 3 frt — kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 50 kr. Török-búza 3 frt 14 kr. Pityóka 1 frt 10 kr. Marbáhús 18 kr. Marbáhúsnak fontja majus 23-tól kezdve 17 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Majus 23-kán: Nemzeti kölesön 84.20. 5 % Metalliques 70.75. Bank-részvény 839.—. Hitel-részvény 215.30. Váltó Londonra 132.50. Ezüst 131.50. Arany 6.33.

Majus 21-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 73.60. Erdélyi 70.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(602)

Eladó ház.

M. Váshelyt, piacos helyen, a szentkirályutczai 267 számú jó karban levő ház, tágas udvarral és kerttel szabad kézből örök áron eladó. Venni szándékozók részletes felvilágosítást nyerhetnek a ház-tulajdonos Erdélyi Lászlónál, ki egyszersmind biztos jóvedelmet hajtó üzletét is hajlandó a vevőre átruházni.

(601)

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy a Nagy-Bányától 4 — és Dézstől szinte 4 órai távolságra levő sztojkai fürdőt 3 évre kibéreltem s ezen sok kényelemmel ellátott gyógyfürdőt folyó évi május 25-kén nyitandom meg.

E gyógyfürdő oly sokoldalulag ösmert sikeres hatása minden további ajánlatot feleslegessé tévén, a t. cz. közönséget csak arra bátorítok figyelmeztetni, hogy minden igyekezetem oda lesz irányozva, miszerint a mélyen tisztelt vendégek izletes és tiszta étellel, kiválóan jó borokkal, nem különben pontos és jutányos szolgálattal elláttassanak.

Lakszobák iránt előlegesen is lehet posta útján velem rendelkezni.

Sztojkán, (utolsó posta M.-Lápos)

Nagy Pál, haszonbérlo.

(2—3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Váshelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Váltó- és közügyekben

keletkezett főtörvényszéki határozatok gyűjteménye.

Kiadja Keresztszegi Lajos. III-ik kiadás. Ára 1 frt 30 kr.

Általános magyar törvénykezési eljárás

peres és peren kívüli ügyekben, a legújabb törvényhozás szerint. Felvilágosító jegyzetekkel és kimerítő irománypéldákkal, bírák, ügyvédek s a közélet használatára. I-ső füzet. Az egész munka ára 5 frt.

Vázlatok egy év történetéből

(1860 oct. 20-kától 1861 octoberig).

Kecskeméty Aurél tól. Ára 2 frt.

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta Medgyes Lajos.

Ára: nyomtató velin papíron, bőrbbe kötve, tokkal, 1 frt.

Díszkiadás, író-velin, bőrbbe kötve arany metszéssel, tokkal 1 frt 50 kr.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővíve.

Mindennemiek felvilágosítására szerkeztette Finály Henrik Lajos, gymn. tan. és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

Ugyanott kapható:

Veress F. látogatásijegy alakú fényképei

Darabja 50 kr.

Balázs Sándor, Berde Áron tanár, Bodola Sámuel ev. ref. püspök, Bognár Vilma, Brassai Sámuel, Deák Farkas, Dózsa Dániel szerkesztő, Fekete János román esperes, Fekete Mihály szerkesztő, Finály Henrik Lajos, Follinus János, Gyulai Pál tanár, Haynald Lajos rom. kath. püspök, Haray Victor, Halmágyi Sándor, Hory Farkas, Helmreich Jakab, Huber Károly, Huber Ida, Jakab Elek, Komáromy Lajos, Kriza János unit. püspök, Gr. Mikó Imre ő exc., Nagy János, Nagy Ferencz, Ocsvai Ferencz jogtanár, Bárány Orbán Balázs, Ormai Ferencz, Paulay Ede, Pauly Richard, Réthi Lajos, Salamon József tanár, Szász Domokos, Szász Gerő, Szentgyörgyi Imre, Szerdahelyi Kálmán, Szigligeti Anna, Szigligeti Jolán, Türr István.

Ugyancsak Stein Jánosnál előfizethetni:

a Pesten R Á T H M Ó R - nál megjelenendő

HUGO VICTOR

„NYOMORULTAK“
című világhírű regényére 3 o. é. firtal

Figyelemre méltó!

Alóírt a helybeli piacon az ugynevezett „lábosház“nál létezett „Magyar királyhoz“ címzett gyógyszerár tulajdonosa tisztelettel értesíti a ngos uri rendet és t. cz. közönséget, hogy érintett gyógyszerárát — nagyobb szerű és kényelmesebb berendezés tekintetéből — közelebből mult Szentgyörgy naptól belmonostorutczá-sarkon a b. Apor-ház alsó helyiségeibe tette át.

Midőn ezen nagyobb áldozattal járó, és a jelenkor minden igényeinek tökéletesen megfelelő vállalatra határozza magát, bizton reméli, hogy a 22 éven át íránta tanusított és növekedő részvétellel párosult bizalom — miért ezennel hálás köszönetet nyilvánít, s melyet jövőre is minden szakába vágó megrendeléseknél lehető legnagyobb pontosság-, izlés- és lelkiismeretességgel igyekvend kiérdemelni — töle megtagadtatni nem fog.

Kolozsvárt, majus 12-én, 1862.

WOLFF JÁNOS s. k.

(598)

Belmagyar-utczában a napsoron 402. számú, a szappan-utczára kiterjedő, s a telek hosszan épületekkel ellátott ház és telek szabad kézből eladó. Értekezhetni iránta külmagyar-utczában 34 szám alatt.

(391)

21/5 1862.

(11—11)

A kedvelt, kellemes zamatu valóságos Schneebergi növény-szörp.

mint elősmert eoynitőszér a hűlésből származott bajokban, u. m. a grippében, catharusban, köhögéseknel, torokgyik- és gyulladásoknál, főleg a mell- és tüdőbajoknál; talátható

Kolozsvá tt gyógyszerész WOLFF J. urnál. Továbbá: Tordán Wolff Gábor győgsz. Beszterczén Dietrich & Fleischer, Dézsen Krémer Sámuel, Segesvárt Misselbacher J. B. Lugoson Arnold József, Medgyesen Breiner C. Zalathán Megai J. Szászvároson Spech Gusztáv, N.-Bányán Horacek József győgsz., Szathmáron Turoczkó D., N.-Váradon Janky A. N.-Károlyban Schöberl K. K.-Fejervárt Sándor R. győgsz., N.-Szebenben Zöhrer J. F. Debreczenben Földt Nándor uraknál.

Egy üveg ára 1 frt 26 kr. osztrák értékben.

Egyszersmind a fentebbi megbízott raktáros uraknál még kapható:

TYUKSZEM-KENŐCS, a legjelesebb a maga nemében, Schmidt cs. k. főorvostól. Egy skatulya ára 23 kr. o. é.

Rr. Behr IDEGERESÍTŐ KIVONATSZERE az ideg és test erősítésére. 70 kr. Dr. Walter ugynevezett KELETI VIZE, Londonból, a köszvénybe szenvedőknek. — Egy üveg ára 1 frt 5 kr. o. é.

Stub-Alpesi NÖVÉNYNEDV mell- és tüdőbetegségekben. Üvege 87 kr. o. é.

(599)

SCHÜTZ KÁROLY fűszerkereskedésében Kolozsvárt, 1862-beli friss töltésű Erzsébeth és Széchenyi forrásu Budai keserű vizek érkeztek, ugy Gleichenbergi víz is, a legjutányosabb árban találattik.